

EÖTVÖS JÓZSEF
EVANGÉLIKUS
GIMNÁZIUM ÉS
EGÉSZSÉGÜGYI
SZAKKÖZÉPISKOLA

„Vigyázzon
mindenki magá-
ra mielőtt meg-
hajlik; nehéz ám
felegyenesedni!”

A projekt nyitórendezvénye

A Református Kollégium
épülete

Székely-magyar legendárium

Az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola 9. A osztályának projektje a Határtalanul! pályázat keretében

Székely-magyar legendárium

2015

Találkozunk határtalanul!

Az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola 9. A osztályos tanulói az idei tanévben együttműködési programban vettek részt a székelyudvarhelyi Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium diákjaival.

Az erdélyi diákok márciusi látogatása után májusban került sor a soproni tanulók utazására.

A varázslatos milió lehetőséget teremtett a fiatalok szárnyaló fantáziájának kibontakozására, egymás kultúrájának, hagyományainak megismerésére.

A tanulmányi kirándulás

alkalmat nyújtott Sopron, Fertőd, Kőszeg és Sárvár, illetve Nagyvárad, Kolozsvár, Korond, Farkaslaka, Székelykeresztúr, Parajd és Székelyudvarhely legendákkal övezett zarándokhelyeinek megtekintésére, a néphit által táplált legendák megismerésére, egyúttal a nyugat-magyarországi és a határon túli magyar nyelvű kultúra értékeinek felfedezésére.

A székely-magyar legendárium címmel lebonyolított nyugat-dunántúli és erdélyi kirándulás élményekben gazdag tapasztalatszerzési alkalomnak bizo-

nyult mindkét oktatási intézmény tanulói számára.

Az idei tanévben immár harmadszor került sor intézményeink közötti kapcsolattételre, csak remélni tudjuk, hogy együttműködésünk hosszú távon gyümölcsözőnek bizonyul mindkét fél számára, hogy a pályázati célkitűzések maradéktalanul érvényre jussanak.

„Jó magyarnak lenni igen nehéz, de nem lehetetlen!”

A legnagyobb magyarnak nevezett Széchenyi István mondata semmit nem veszített aktualitásából: erkölcsi imperatívusként fogalmazza meg a nemzeti öntudatot szabad akaratából vállaló ember küldetését.

A Határtalanul! pályázat ennek megvalósítását segíti elő. Iskolánk tanulói és tanárai projektnapra, tematikus előadásokkal, projektet nyitó és záró előadásokkal egész tanévre nyúló programon vettek részt. A pályázatban részt vevő tanárok és diákok az iskola közössé-

gének tartottak bemutatót a projekt tartalmáról.

A projekt felvezetésére, a tematika ismertetésére Szentpáli Csaba, a projekt vezetője vállalkozott. A pályázat tartalmáról tájékoztatást tartott Kedei Imola, az intézmény matematika tanára. Ismertette a diákokkal a program célját, amelynek tartópillérei a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása és elmélyítése. Mindketten a soproni és udvarhelyi kirándulások lebonyolításában is szerepet vállaltak

osztályfőnökünkkel, Gál András tanár úrral. Simon Géza Botond és Schweitzer Kornél tanárok az erdélyi magyarság történelméről, illetve a tervezett kirándulások útvonaláról tartottak ismertető előadásokat. Schweitzer Kornél a Trianon utáni Magyarország történelmét mutatta be a tanév során érzékletes előadásokban. Kedei Imola prezentációi nem nélkülöztek a humort és a helyi sajátosságokat szemléletesen bemutató jókedvet.

Horváth Fanni 9. A

„Költözködő kápolna”

Az új soproni városháza a Fő téren 1896-ban épült fel. Hatalmas tömege miatt úgy döntöttek, hogy az épület még több „levegőt” kíván, ezért környezetében épületeket bontottak le. Áldozatul esett az Előkapu teljes keleti házsora, köztük az itt álló, 1764-ben épített Nepomuki Szent János-kápolna is. Utóbbi sikerült megmenteni az utókor számára, mert bontá-

sakor köveit beszámolták, majd 1899-ben a Lőverekben (a Villa soron) újra felállították. A Rákóczi-szabadságharc során is jutott szerep a Tűztoronynak. Innen figyelték az ellenséges hadmozdulatokat, és innen próbálták a toronyőrök éktelen muzsikával időnként félelmet kelteni a kurucokban. 1704 februárjában Károlyi Sándor kuruc generális a soproniak meg-

ijesztésére a Bécsi-dombon megfúvatta a trombitákat és verette a dobokat. A soproniak sem maradtak adósak a válasszal. A „cifra Toronyban” a soproni városparancsnok utasítására lámpákat gyűjtöttek, a toronyőrök török bevonulót és más indulókat játszottak, majd nagy lármával verték a dobokat és fújták a trombitákat.

Összeállította: Horváth Fanni

Valóságokat akartam láttatni; igazságokat akartam kiáltani, amik fájnak a gyávnának, elnémtják az árulót, megrontják az ellenséget, megállítják az elnyomni akarót. Amik bátorságot adnak a csüggedőknek, világot gyűjtanak a sötétben tévelygőknek, fegyvert adnak, a védteleneknek. Ezt akartam kiáltani, és lehet, hogy kiáltó szó leszek a pusztában... Mégis kiáltok! Neked: Erdély, Bánság, Kőrös vidék és Máramaros ezerestendős

magyarsága: ébredj kétesztendős álmodból, szemedet nyisd ki; nézz széjjel, és állj az új életben tusakodni akarók közé, elég a passzivitásból. Ami eddig orvosság volt, mérge az ezen túl és gyávaság.

(Kós Károly: Kiáltó Szó, részlet)

Két soproni legenda nyomában

A kékfrankos bornak megvan a maga legendája. E szerint a napóleoni háborúk idején, 1809-ben francia katonákat kvártélyoztak be a soproniakhoz, akik a rájuk rótt kötelező ellátmány megadásán túl üzleti alapon biztosították a sereg borutánpótlását. A katonák részben fehér színű háborús pénzzel rendelkeztek, melyet a hadikiadások fedezésére készítettett Napóleon, részben pedig

régebről származó, értékesebb kék színű pénzzel, kék frankkal. Legjobb borait persze csakis kék frankért mérték a poncihterek – s állítólag innen származna az ismert minőségi vörösbor elnevezése is.

Az 1930-as években – így szól a fáma – az egyik szigorú soproni erdészprofesszor azt mondta a vizsgán egy kintlódó diáknak:

-Fiatalember, maga nálam

csak akkor fog levizsgázni, ha a kőhattyú megtollasodik!

Nosza, az egyetemista diákok szolidaritásból még aznap éjjel teleragasztották libatollal a hattyút, s a professzor nevetve kiengesztelődött.

Ez a szokás a mai napig él. Az egyetemi diákság minden évben így – tollakkal „üzen” professzorainak.

Nyerges Marcell, 9. A

Báthory Erzsébetnek tulajdonított naplórészlet (1760-as évek körül)

Az én sötét Uram kilencvenkilenc fekete macskává változtata engem. És ennek az kilencvenkilenc fekete macskának mind kilenc élete vagyon. Az kilences szám tudja, hogy hol van az kulcs az ládikához.

Ó vér, vér, az gyenge leánykák meleg vére tart engem életben. Ha az vérük nem lenne, meghalnék minden éjszakán. Mert az

éjszakák végtelenek és tele vagynak fájdalommal és az én társam messze vagyon, az pogánnyal háborúzik Moldvában és én elhervadok itt, mint az fűzfalevél, ha kiszárad az régi tó.

Ma felhoztának nekem három leányt az faluból és én meghágtam őket szilaj csődörömmel és vérüket szívám az ajkukon át. Azután pediglen még öt szűz

leánykát hoztának és az háromnak és ötnek az vérüket vevék és azon veres vérben azonmód megferedék és bőröm lecsillapodék vala.

Székelyudvarhely az Udvarhelyi-medence gazdasági és művelődési központja. Hargita megye második legnépesebb városa. Székelyföld történelmi, társadalom- és művelődéstörténeti központja, s évszázados hagyományokra visszatekintő székhelye. 2002-ben 36 926 lakosából 35 315 magyar (95, 62%) és 1087 román (2,91%) anyanyelvű volt. A lakosság felekezeti összetétele (50% római katolikus, 45% protestáns, főleg református és unitárius).

Székelyudvarhely:
Városháza, 1896

Udvarhelyt iskolavárosként emlegetik, hiszen minden negyedik lakója diák. 15 óvodája, 7 elemi-, 10 közép fokú- és 4 szakiskolája, 3 felsőfokú- és 4 távoktatási tagozata van. Székelyudvarhely első gimnáziumát 1593-ban, Református Kollégiumát pedig 1670-ben alapították. A városnéző és iskola bemutat-

tó sétánkon a fogadó osztály tanulói segédkeztek.

A városközpontban látható a 2004-ben felavatott Emlékezés Parkja, tizenhárom monda-hős, történelmi személy és kiemelkedő erdélyi író mell-szobrával.

A **Sóvidék** gyógyító hatású borvizeiről híres. Az árcsói, korondfürdői és szejkői források tüdő- és érrend-szeri betegségek gyógyítói voltak. Napjainkban a turistáknak kuriózumszámba menő büdösvizek; a helyieknek ivóvízül szolgálnak. Hadarits Patrik, 9. A

A Szent Anna-tó legendája

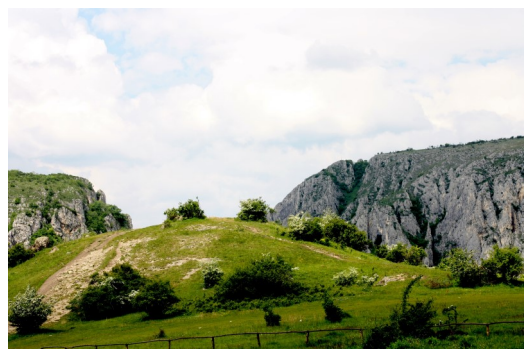
Egyszer egy bálványosi gróf összehívta a hegy tetején álló várába a környék legszebb lányait és kiválasztotta közülük a 12 legszebbet. Ezeket a lányokat befogatta a legszebb hintója elé és megparancsolta nekik, hogy húzzák el a hintót. A hintó túl nehéz volt és a lányok nem tudták elhúzni. A gróf nagyon megharagudott és ostorával rávágott egyet a legszebb lány, Anna hátára. Anna összerogyott és az Úrhoz kiáltott segítségért. Anna szavaira a föld süllyedni kezdett a hintóval együtt és egy tó keletkezett a hegy helyén. A tavon 12 hattyú úszott, amikor a parthoz értek visszaváltak lányokká és hazamentek. Anna egy kicsi templomot épített és élete hátralévő részét imádkozással töltötte. Halála után a tavat róla nevezték el Szent Anna- tavának. Jakab Johanna, 9. A

Legendák nyomában a Tordai hasadéknál

Szent László Torda mellett harcolt a kunokkal. A túlerővel szemben azonban vissza kellett vonulnia a hegy irányába, de a kunok üldözőbe vették a magyar sereget. Szent László feltekintett az égre, és Istenhez fohászolt; ebben a pillanatban a hegy kettéhasadt. Szent László lovának patkónyomai a hasadék felett állítólag ma is látszanak.

A Tündérvár nevű barlangban tündérek lagnak. Szent György-nap éjjelén

megnyílik a barlang, akkor hordják ki a tündérek a kincseket.

Balika román betyár, aki II. Rákóczi Ferenc híve volt, az itteni barlangokban bújt el a szabadságharc alatt a labancok elől. A helyiek még most is látják a hasadék ormain feltűnő alakját villámláskor.

Írta és a fényképeket készítette: Kovács Veronika, 9. A

*Fejünkre por hull,
régi vakolat,
így énekeljük a
drága Siont;
egér futkározik a pad
alatt
s odvából egy-egy
vén kuvik kiront.
Tízen vagyunk: ez a
gyülekezet,
a tizenegyedik maga
a pap,
de énekelünk mi
százak helyett,
hogy hull belé a por
s a vakolat,
a hiúban a denevér
riad
s egy-egy szuvas
gerenda meglazul:
tizenegyedikünk az
árva pap,
tizenkettedikünk
maga az Úr.
Így énekelünk mi,
pár megmaradt
- azt bünteti, akit
szeret az Úr -,
s velünk dalolnak a
padló alatt,
kiket kiirtott az idő
gazul.
(Jékely Zoltán)*

EÖTVÖS JÓZSEF
EVANGÉLIKUS
GIMNÁZIUM ÉS
EGÉSZSÉGÜGYI
SZAKKÖZÉPISKOLA

Telefonszám: 06/99/313-767
Faxszám: 06/99/313-767
E-mail:
iskola@eotvos.sopron.hu

Néhány pillanatkép
a tanulmányútról

Mikó Imre: Huszonkét év
(részlet)

A „huszonkét év” ma már fogalommá vált a magyar politikai irodalomban, de egy évvel a bécsi döntés után sem látott még napvilágot olyan összefoglaló tanulmány, mely az erdélyi magyarság kisebbségpolitikai történetét a közírás módszereivel tárná a magyar közönség elé. Az itt következő fejezetek ezt a hiányt szeretnék pótolni. A kisebbségi történetírás és a napi politika határmezsgyéjén elég nehéz megtalálni azt a pontot, ahonnan a közelmúlt már történelemnek látszik, a két évtizeddel ezelőtt lezajlott események pedig még mindig elevenen élnek. A szereplők nagy része ma is jelentős közéleti szerepet játszik, a tettek és mulasztások felett pedig még nem mondta ki ítéletét a magyar történelem. Mégis Erdély román uralom alatt töltött huszonkét éve olyan befejezett egésznek képez, amit jól át lehet tekinteni, ha a tiszta látást nem homályosítja el semmiféle önigazolási szándék, sem pedig a ma annyira divatos mártír-szemlélet. A trianoni szerződéssel Magyarországtól Romániához csatolt részek huszonkét éves politikai története Öt fejezetre osztható. Az első a magyarság magára találásával és a Magyar Szövetséggel folytatott kísérletekkel telt el. Utána megalakult a Magyar Párt és a politikai paktumok segítségével beilleszkedett a román államkeretekbe s biztosította magának a magyarság közjogi képviselőtét. A harmadik fejezetben már a saját lábán járó Magyar Párt az ország második legnagyobb parlamenti pártjává nőtte ki magát és fel tudta venni a küzdelmet a román demokráciával. A gazdasági válságból kilábalva azonban Erdély magyarsága a revíziós és revízióellenes nemzetközi harc keresztútjába kerül s ebben felmorzsolódik minden, amit addig építeni sikerült. Nagy-Románia fejlődéstörténetének utolsó éveiben a kisebbségek is kénytelenek beilleszkedni a királyi diktatúra rendszerébe, de az új alkotmányos rend sem tudta megállítani azt a bomlási folyamatot, mely Csehszlovákia feloszlásával indult meg és Besszarábia megszállása után Észak- és Kelet-Erdély visszatéréséhez vezetett.

Az elmúlt huszonkét év alatt nemcsak kifelé, hanem befelé is sok küzdelmet folytatott az erdélyi magyarság. A magyar közéleten végigvonul a haladóbb és a hagyományokhoz ragaszkodó, az aktivista és az ellenállást hirdető irányzatok kettőssége, a Néppárt és Nemzeti Párt. ellentéteitől kezdve a reform-csoport radikalizmusán át egészen a Magyar Párt és a Magyar Népközösség meghasonlásáig. Ezekkel szemben igyekeztem a legszigorúbb tárgyilagosságot megőrizni. A kisebbségi történetírás szempontjából csak az lehet az értékmérő, hogy mennyiben erősítette egyik vagy másik irányzat a magyarság ellenálló erejét kifelé és mennyiben tette a politikai front mögött belterjesebbé az erdélyi magyar életet. Ugyanilyen tárgyilagosságra törekedtem a román kormányzattal folytatott küzdelmek leírásánál, bár a tárgyilagosság ezen a téren már kiment a divatból. Politikailag érett nemzetnek azonban még háború idején is tisztán kell látnia, a román kormányok magyarellenes politikája pedig a tények bizonyító erejével önmaga helyett beszél. A román néppel szemben semmiféle elfogultság sem vezet és ma épen úgy, mint kisebbségi sorsban, a két nép közötti együttélés lehetőségének megtalálását tartom nemzetiségi politikánk egyik legfontosabb feladatának.

Őrizkedtem a „morbus minoritatis” egy másik tünetétől is, ami most utólag azoknál jelentkezik, akik szeretik kiszínezni mindazt, ami velük történt és a sötétség hatalmaival harcoló Bayard lovagnak képzelik magukat. Pedig a kisebbségi életforma tele volt gánccsal és félelemmel, botlásokkal és megalázkodással s ha közben olyan tulajdonságok fejlődtek ki az erdélyi magyarságban, amik a többi magyarokból hiányoznak, az azért van, mert kisebbségi sorsban többet kellett dolgozni és jobban össze kellett tartani, hogy a "családdá alakult" erdélyi magyar közösség átvészeldesse ezeket a nehéz időket. Az erdélyi magyarság román uralom alatt töltött huszonkét éve páratlan nevelőiskola volt annak számára, aki azt végigküzdötte. De a román kormányok kisebbségi politikája is intő példa mindenkinek, aki a népkisebbségi kérdéssel szembekerül: hogyan nem kell nemzetiségi politikát csinálni soknyelvű országban! S ha ezt a munkát valakinek ajánlani kellene, akkor annak a sok névtelen magyarnak ajánlanám, akikről ebben a könyvben név szerint nem történik említés, de akik a kisebbségi sors megpróbáltatásait vállalták és kitartással viselték. Ha az erdélyi magyarság kisebbségi történetének nem lettek volna ismeretlen katonái, semmiféle háború, vagy döntés sem tudta volna Erdélyt ismét összeforrasztani Magyarországgal.

(1940)